

BOSNA I HERCEGOVINA
БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
BOSNIA AND HERZEGOVINA

URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
URED ZA REVIZIJU FINANSIJSKOG POSLOVANJA INSTITUCIJA BiH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ФИНАНСИЈСКОГ ПОСЛОВАЊА ИНСТИТУЦИЈА БиХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

Musala 9, 71 000 Sarajevo, Tel/Fax: ++ 387 (0) 33 26 47 40, www.revizija.gov.ba, e-mail: saibih@bih.net.ba

Broj:

IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

**AGENCIJE ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2003. GODINU**

Sarajevo, lipnja 2004. godine

SADRŽAJ

1. MIŠLJENJE REVIZORA	3
2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE	5
2.1. Sistem internih kontrola	5
2.1.1. Upravljanje i rukovođenje Agencijom	5
2.1.2. Pravila i procedure za rashode	6
2.1.3. Pravila i procedure za nabavke	7
2.1.4. Unutrašnja organizacija	7
2.1.5. Informacioni sistem	8
2.2. Planiranje i izvršenje budžeta	10
2.3. Finansijsko-računovodstveno poslovanje	12
2.3.1. Rashodi – Tekući izdaci	12
2.3.2. Kapitalni izdaci	14
2.3.3. Stalna sredstva – inventura	15
2.3.4. Novčana sredstva	15
2.3.5. Računovodstvo	16
2.4. Poseban projekat – Anketa o budžetu domaćinstava	16
3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU	19
4. KORESPONDENCIJA	20
5. REZIME	20

I. MIŠLJENJE REVIZORA

I.1. Ured za reviziju finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i finansijskog poslovanja Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija) za 2003. godinu.

Shodno odredbama Zakona o reviziji finansijskog poslovanja institucija Bosne i Hercegovine ('Službeni glasnik BiH' broj: 17/99), revizija je izvršena u periodu od 09.03.2004. godine do 17.03.2004. godine.

Ured za reviziju nadležan je, shodno opšteprihvaćenim revizijskim standardima (standardi Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija – INTOSAI, objavljenim u 'Službenom glasniku BiH' broj: 15/01, izvršiti reviziju finansijskih izvještaja s ciljem procjenjivanja jesu li oni predstavljeni na istinit i fer način.

Odgovornost za finansijske izvještaje snosi rukovodstvo Agencije, a odgovornost Ureda za reviziju svodi se na izražavanje mišljenja o spomenutim izvještajima, a na osnovu izvršene revizije.

U skladu sa odredbama člana 13., stav 4. Zakona o reviziji, pri izvještavanju o javnim računima, naša je obaveza izvjestiti:

- jesu li računi sastavljeni u skladu sa važećom zakonskom regulativom;
- da li godišnji izvještaji odražavaju tačan i istinit prikaz poslovanja tokom godine i stanja na kraju godine;
- o ekonomičnosti, efikasnosti i efektivnosti kojom su institucije koristile javna sredstva u obavljanju svojih funkcija.

I.2. Revizija je planirana i izvedena s ciljem dobijanja razumne osnove za procjenu – da li finansijski izvještaji stanje prikazuju na fer i istinit način. Stoga je revizija ispitivala uzorke značajnih transakcija i odluka menadžmenta Agencije. Revizijom je obuhvaćena primjena zakona i podzakonskih akata, organizacija, te finansijsko-računovodstveno poslovanje Agencije. Smatramo da revizija koju smo izvršili pruža razumnu osnovu za davanje našeg mišljenja.

Za finansijsko poslovanje i revidirane finansijske izvještaje Agencije za 2003. godinu, izražavamo negativno mišljenje, a iz niže navedenih razloga:

- Imenovanje direktora i zamjenika direktora Agencije nije izvršeno u skladu sa Zakonom o statistici BiH, kojim su određene obaveze direktora definisane, što ima znatnog uticaja na organizovanje, efikasnost i ekonomičnost poslovanja, dok postojeće rukovodstvo nije uspostavilo funkciju Agencije (tačka 2.1.1.).

- Pravila i kriteriji po kojima se vrši evidentiranje i kontrola određenih troškova, u vidu pisanih procedura, i s ciljem postizanja veće ekonomičnosti i efikasnosti u trošenju javnog novca, nisu donesena, dok se postojeće procedure nedosljedno primjenjuju (tačka 2.1.2).
- Dio stalnih sredstava, koja su dobijena kroz nematerijalne donacije nije evidentiran u poslovnim knjigama Agencije, što nije u skladu s propisima iz oblasti računovodstva i finansija (tačka 2.3.3).
- U pojedinim slučajevima, Agencija nije trošila javni novac transparentno i u skladu sa propisima o nabavci roba i usluga (tačka 2.3.1 i tačka 2.3.2).
- Za sredstva odobrena kroz program posebne namjene 'Anketa o potrošnji domaćinstava', Agencija nije usvojila strukturu rashoda, niti su donesena pravila i procedure za utrošak sredstava spomenutog programa (2.4).

2. NALAZI REVIZIJE I PREPORUKE

2.1. Sistem internih kontrola

Revizija je uočila određene nedostatke u sistemu internih kontrola u dijelu koji se odnosi na: neriješeno pitanje rukovodstva, nedosljednu primjenu Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta, donošenje potrebnih pravila i procedura kojima se trošenje sredstava i nabavka opreme regulišu, kao i na nedosljednu primjenu usvojenih pravila i procedura i nepridržavanje propisa iz oblasti računovodstva i finansija.

Uspostava efikasnog sistema internih kontrola od strane menadžmenta, predstavlja osnovu za trošenje budžetskih sredstava u skladu sa zakonskim i podzakonskim aktima, evidentiranje obavljenih transakcija, kao i za cjelokupno poslovanje institucija javnog sektora.

Ured za reviziju preporučuje da zaposleni u Agenciji, bez obzira na neriješeno pitanje rukovodstva, nastave sa aktivnostima uspostave kvalitetnog i efikasnog sistema internih kontrola, koji bi djelovao preventivno i otklonio sve eventualne nepravilnosti i nezakovitosti u radu Agencije.

2.1.1. Upravljanje i rukovođenje

Ured za reviziju je utvrdio da je jedan od najvažnijih nedostataka u poslovanju Agencije neefikasan sistem rukovođenja i upravljanja, a kao posljedica funkcionisanja menadžmenta bez jasnih ovlaštenja i odgovornosti. Naime, od donošenja Zakona o statistici BiH (koji je donio Visoki predstavnik za BiH, i koji je stupio na snagu 01.12.2002. godine), do dana obavljanja revizije, Vijeće ministara BiH nije imenovalo direktora Agencije za statistiku i njegovog zamjenika, iako je konkurs objavljen u junu 2003. godine. Poslove rukovođenja i upravljanja u Agenciji, trenutno, obavlja jedna osoba (predsjednik Poslovnog odbora). Dva člana Poslovnog odbora, gospoda Hasan Zolić i Marijan Vlaho, samoinicijativno su, tokom 2003. godine, raskinuli radni odnos u Agenciji, suprotno članu 51 (2) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine i propisanim procedurama (Vijeće ministara BiH nije donijelo odluke o njihovom razriješenju), što znatno otežava funkcionisanje Agencije.

Takođe, prilikom napuštanja Agencije, s članovima Poslovnog odbora nije sačinjen zapisnik o primopredaji akata i materijalno-tehničkih sredstava.

Reviziji je potvrđeno da predsjednik Poslovnog odbora, g-đa Slavka Popović, nije obavijestila Vijeće ministara BiH o samoinicijativnim raskidima radnog odnosa dvojice članova Poslovnog odbora. Ujedno, Agencija je propustila da Vijeće ministara BiH upozna s takvim, neprofesionalnim postupkom državnih funkcionera.

Imajući u vidu da su Zakonom o statistici BiH jasno propisane obaveze direktora, koje imaju znatnog uticaja na organizovanje, efikasnost i ekonomičnost poslovanja, te da su ovlaštenja zatečenog rukovodstva ograničena Odlukom Vijeća ministara o osnivanju Agencije za statistiku BiH (odlučivanje konsenzusom članova Poslovnog odbora), smatramo da sadašnji, improvizovani način rukovođenja Agencijom umanjuje efikasnost spomenute državne institucije i prolongira uspostavu konzistentnog sistema internih kontrola.

Rukovodstvo i zaposleni u Agenciji su dužni preduzeti korake ka zaštiti imovine i obratiti se ranijim rukovodiocima radi primopredaje akata i materijalno-tehničkih sredstava.

Ured za reviziju će u posebnom obraćanju Vijeću ministara BiH preporučiti da se, u skladu sa zakonskim propisima, HITNO okonča procedura imenovanja direktora Agencije i zamjenika direktora, te da Vijeće ministara BiH bude određenije pri donošenju Odluke koja mora sadržavati jasna ovlaštenja, odgovornosti, konkretne zadatke i mjerljive ciljeve u svrhu efikasnog i zakonitog poslovanja Agencije.

2.1.2. Pravila i procedure za rashode

Utvrđeno je da Agencija nema usvojena interna pravila kojima se preciznije reguliše potrošnja budžetskih i donatorskih sredstava. Navedena pravila se odnose na angažovanje po ugovorima o privremenim i povremenim poslovima, naknade po osnovu prevoza na posao i sa posla, ograničenja u korištenju Interneta, upotrebu i održavanje službenih automobila, procedure za troškove goriva (tačka 2.3.1.) i pojedine troškove koji se odnose na projekat 'Anketa o potrošnji domaćinstava' i to: dnevnice, troškove prevoza, štampanje materijala, održavanje seminara sa anketarima i naknade anketarima za obavljeni posao (tačka 2.4.).

Revizija je ustanovila da se ranije usvojena pravila i procedure nedosljedno primjenjuju. Ističemo slabosti u primjeni odluka o visini troškova reprezentacije, odluka o visini troškova fiksnih telefona i odluka o načinu stvaranja i evidentiranja obaveza (tačka 2.3.1.).

Nedostatak internih pravila i procedura i nedosljedna primjena navedenih odluka znatno su uticali na efikasnost i ekonomičnost u trošenju javnog novca.

Ured za reviziju preporučuje rukovodstvu da kroz interno regulisanje potrošnje pojedinih budžetskih stavki i kroz uštede, poveća ekonomičnost i efikasnost poslovanja Agencije. Upozoravamo da svako odlaganje usvajanja navedenih internih pravila može dodatno otežati poslovanje i uvećati slabosti koje nastaju uslijed slabe kontrole i nedosljedne primjene ranije usvojenih pravila i procedura.

2.1.3. Pravila i procedure nabavki

Revizijom je utvrđeno da se, prilikom nabavki materijala, usluga i stalnih sredstava, Agencija nije u svim slučajevima pridržavala propisanih pravila i procedura. Agencija nije dosljedno primjenjivala Odluku Vijeća ministara BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe Institucija BiH (nisu obezbjeđene, najmanje, tri ponude, tačka 2.3.1., 2.3.2. i 2.4.), a za pojedine nabavke rukovodstvo nije donijelo odgovarajuće Odluke (tačka 2.3.2.).

Agencija nije postupila u skladu sa Instrukcijom Službe za zajedničke poslove Institucija BiH, te nije dostavila svoje potrebe za uredskim materijalom u 2003. godini, niti je vršila narudžbe uredskog materijala na osnovu vrste, cijene i kvalitete ugovorenih sa odabranim dobavljačem (tačka 2.3.1.).

Ured za reviziju preporučuje da se rukovodstvo Agencije dosljedno pridržava propisanih pravila i procedura prilikom nabavke materijala, usluga i stalnih sredstava.

2.1.4. Unutrašnja organizacija

Zbog kašnjenja u izboru direktora koji je, po Zakonu o statistici, obavezan da napravi novu sistematizaciju radnih mjesta, Agencija, još uvijek, u svom radu primjenjuje Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta koji je donio Poslovodni odbor, a kojim su predviđena 24 radna mjesta. Revizijom je utvrđeno da je, zaključno sa 31.12.2003. godine, popunjeno 10 radnih mjesta, iako je odobrenim budžetom za 2003. godinu planirano da Agencija ima 14 stalno zaposlenih, te da menadžment Agencije nije koristio raspoloživa sredstva za zapošljavanje dodatnih uposlenika u toku 2003. godine.

Nezapošljavanje planiranog broja zaposlenih u 2003. godini, utiče, nesumnjivo, na trenutnu i na buduću efikasnost Agencije, povećanje broja zaposlenih odobreno od strane Parlamentarne skupštine BiH, te usporava razvoj Agencije. Smatramo da je u pitanju neracionalna upotreba i korištenje raspoloživih budžetskih sredstava, odnosno neadekvatan, neprofesionalan odnos prema raspoloživim resursima za razvoj Institucije.

Ured za reviziju preporučuje da rukovodstvo Agencije, nadležnim organima, ubuduće, ne dostavlja planove zapošljavanja koje nije u mogućnosti ostvariti, te da ne planira povećanje budžeta koje neće biti realizovano.

2.1.5. Informacioni sistem

U Agenciji za statistiku postavljena je LAN (lokalna) mreža koja uključuje server, mrežni printer i radne stanice. Na računarima su instalirani OS (operativni sistemi) Windows NT4 i Back Office za koje je osigurana adekvatna licenca.

Administrativna i organizaciona kontrola

Agencija za statistiku je u sklopu PHARE projekta uključena u proces kreiranja jedinstvenog informacionog sistema, zajedno sa entitetskim agencijama za statistiku. U okviru tog projekta razvijena je jedinstvena IT strategija koja podrazumijeva međusobno povezivanje agencija i razmijenu podataka.

Međutim, Agencija nema vlastitu strategiju razvoja informacionog sistema, a koju je trebao usvojiti menadžment Agencije. Ovakav propust može usporiti razvoj IT sistema Agencije i može biti uzrokom nabavke neadekvatne opreme.

Rukovodstvo Agencije treba donijeti i usvojiti vlastitu IT strategiju informacionog sistema, te u skladu s istom upravljati razvojem informacionog sistema.

Revizijom je utvrđeno da ne postoje procedure o klasifikaciji podataka i pravima pristupa podacima koje bi se odnosile na svakog od korisnika informacionog sistema.

Rukovodstvo bi trebalo donijeti interne procedure o korištenju i upotrebi informacionog sistema kojima bi se definisala prava pristupa i obaveze svih korisnika sistema.

Sigurnost informacionog sistema

Menadžment Agencije je od strane EU dobio smjernice za izradu internih pravila koja bi se odnosila na sigurnost informacionog sistema. Međutim, spomenuta pravila nisu donesena niti su distribuirana korisnicima IT sistema Agencije te se, u praksi, jednostavno, ne primjenjuju. Ovakav propust mogao bi imati negativan uticaj na ukupnu sigurnost informacionog sistema Agencije i podataka koji su za poslovanje Agencije od velikog značaja.

Preporučuje se rukovodstvu Agencije da donese interne procedure o zaštiti i kontroli podataka i distribuira ih svim korisnicima informacionog sistema, te da uspostavi kontrolne mehanizme kroz koje bi osiguralo praćenje, kao i povratne informacije o primjeni tih procedura.

Konekcija na Internet uspostavljena je u skladu sa preporukama datim u nalazima prethodne revizije. Iako je, postavljanjem firewall-a, konekcija kvalitetnije definisana, nisu postavljena sigurnosna ograničenja i postavke. Takođe, utvrđeno je nepostojanje centralnog serverskog antivirusnog programa kao i procedura kojim bi se riješilo pitanje antivirusne zaštite.

Potrebno je izraditi pravilne sigurnosne postavke za pristup Internetu i riješiti pitanje antivirusne zaštite kako bi informacioni sistem mogao funkcionisati na sigurniji način.

Rezervne kopije

Uvidom u postojeće stanje, utvrđeno je da se rezervne kopije podataka prave redovno, međutim, ne postoje interne procedure koje se odnose na ovu problematiku. Takođe, revizijom je utvrđeno da se rezervne kopije podataka čuvaju u istoj sobi u kojoj je instaliran server, što bi, u slučaju eventualnih sigurnosnih problema sa server sobom, moglo značiti trajni gubitak rezervnih kopija.

Potrebno je usvojiti pravila i procedure o pravljenju rezervnih kopija, te uspostaviti mehanizam kontrole i praćenja redovitosti njihove primjene. Rezervne kopije s podacima bitnim za funkcionisanje Agencije, neophodno je čuvati na sigurnom mjestu izvan server sale, u prostoriji koja zadovoljava najviše sigurnosne standarde.

2.2. Planiranje i izvršenje budžeta

Odobreni budžet Agencije za 2003. godinu iznosio je 588.290,00 KM, od toga: za tekuće i kapitalne izdatke - iznos od 438.290,00 KM, a za program posebne namjene' Anketa o budžetu domaćinstava i zaposlenosti' - iznos od 150.000,00 KM. Po usvojenom rebalansu budžeta za 2003. godinu izvršena je samo preraspodjela sredstava za tekuće izdatke, odobrenih po budžetu za 2003. godinu, i to: umanjene su pozicije 'plaće zaposlenih' za iznos od 15.000,00 KM, 'naknade troškova zaposlenih i skupštinskih zastupnika' za iznos od 5.885,00 KM. Povećane su pozicije: 'putni troškovi' za iznos od 2.000,00 KM, 'nabavka materijala' za iznos od 1.735,00 KM, 'izdaci za tekuće održavanje' za iznos od 4.500,00 KM i pozicija 'ugovorene usluge' za iznos 12.650,00 KM. U ukupno odobrenim sredstvima po budžetu za 2003. godinu nije bilo promjena.

Ostvareni ukupni rashodi Agencije za 2003. godinu iznosili su 442.109,00 KM ili 146.181,00 KM manje od planiranih rashoda, što predstavlja 75,15 % od plana. Od ukupno ostvarenih rashoda za 2003. godinu iznos od 328.416,00 KM odnosi se na tekuće izdatke i kapitalne izdatke, a iznos od 113.793,00 KM odnosi se na program posebne namjene.

Pregled izvršenja budžeta Agencije za 2003. godinu prikazan je u narednoj tabeli:

Red. br.	Vrsta rashoda	Budžet za 2003.	Rebalans budžeta za 2003.	Restruktur. po Odluci VM	Ukupno odobreno za 2003.	Ostvareno	Razlika (6 - 7)	Index (7/6)
I	2	3	4	5	6	7	8	9
I	Tekući izdaci	418.290	0	0	418.290	323.122	95.168	77
1.	Plaće zaposlenih	275.523	-15.000	0	260.523	222.315	38.208	85
2.	Naknade troškova zaposlenih	60.602	-5.885	0	54.717	40.537	14.180	74
3.	Putni troškovi	10.000	2.000	0	12.000	5.073	6.927	42
4.	Izdaci za energiju	0	0	0	0	0	0	0
5.	Izdaci za komunalne usluge	20.500	0	0	20.500	19.620	880	96
6.	Nabavka materijala	24.000	1.735	0	25.735	9.869	15.866	38
7.	Izdaci za usl. prijevoza i goriva	6.255	0	0	6.255	3.531	2.724	56
8.	Unajmljivanje imovine i opreme	0	0	0	0	0	0	0
9.	Izdaci za tekuće održavanje	2.500	4.500	0	7.000	1.307	5.693	19
10.	Izdaci za osiguranje	1.560	0	0	1.560	0	1.560	0
11.	Ugovorene usluge	17.350	12.650	0	30.000	20.870	9.130	70
II	Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0
III	Kapitalni izdaci	20.000	0	0	20.000	5.294	14.706	26
1.	Nabavka građevina	0	0	0	0	0	0	0
2.	Nabavka opreme	20.000	0	0	20.000	5.294	14.706	26
3.	Nabavka ostalih stalnih sreds.	0	0	0	0	0	0	0
IV	Program posebne namjene	150.000	0	0	150.000	113.793	36.207	76
1.	Anketa o budžetu domaćinstava i zaposlenosti	150.000	0	0	150.000	113.793	36.207	76
V	UKUPNO	0	0	0	588.390	442.209	146.181	71
	Broj zaposlenih	13	1	0	14	10	4	71

Agencija nije prekoračila pojedinačne stavke odobrenog budžeta niti ukupan budžet za 2003. godinu. Međutim, manje ostvareni tekući i kapitalni izdaci finansirani iz budžeta, za iznos od 109.874,00 KM i manje ostvareni rashodi po programu posebne namjene, za iznos od 36.207,00 KM, ukazuju na činjenicu da Agencija nije adekvatno izvršila planiranje budžetskih stavki. Najznačajniji razlozi odnose se na propust u popunjavanju planiranog broja zaposlenih u Agenciji i na nedostajuća pravila potrošnje tekućih i kapitalnih izdataka, odnosno sredstava iz programa posebne namjene. Projekcija budžeta izrađena je na bazi 14 zaposlenih, a njihov stvarni broj, na kraju 2003. godine, iznosio je 10 zaposlenih.

Planiranje izdataka za program posebne namjene urađeno je bez predhodno sačinjene strukture rashoda i jasno definisanih pravila prema kojima će se trošiti odobrena sredstva posebne namjene.

Ured za reviziju je mišljenja da se planiranju i ostvarenju budžeta treba posvetiti veća pažnja. Preporučuje se menadžmentu Agencije da, prilikom planiranja i ostvarenja budžeta, uzima u obzir realne potrebe i raspoložive resurse, kako bi jasno definisao i ostvario godišnje ciljeve i zadatke.

2.3. Finansijsko-računovodstveno poslovanje

Revizija je izvršila ispitivanje finansijskih izvještaja Agencije sa posebnim težištem na: tekuće izdatke, kapitalne izdatke, popise i program posebnih namjena 'Anketa o budžetu domaćinstava i zaposlenosti' za 2003. godinu, te pribavila dovoljno dokaza za njihovu ocjenu.

2.3.1. Tekući izdaci

Tekući izdaci Agencije finansirani iz budžeta institucija Bosne i Hercegovine, u 2003. godini, ostvareni su u iznosu od 328.416,05 KM. Izdaci se odnose na plaće i naknade zaposlenih, troškove za materijal i usluge i ugovorene usluge.

- Agencija nije u svim slučajevima dosljedno primjenjivala Odluku Vijeća ministara BiH o načinu obračuna plaća i drugih naknada zaposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH, i drugim institucijama i tijelima Vijeća ministara BiH, broj: 260/2002 od 09.12.2002. godine.

Ovo se odnosi na:

- a) Obračun i isplatu plaće za uposlenika, raspoređenog na poslovima 'višeg stručnog saradnika' u Agenciji, kojem, po citiranoj Odluci, pripada koeficijent za obračun plaće - 3,50. U toku 2003. godine, prilikom obračuna i isplate plaće, za spomenutog uposlenika primjenjivan je koeficijent 3,80, što odgovara radnom mjestu 'stručni savjetnik'. Takođe, nepravilno su primjenjeni procenti kod obračuna i isplate dijela plaće koji se odnosi na visinu radnog staža, gdje se radni staž za pojedine uposlenike, umjesto za započetu, obračunavao i isplaćivao za punu godinu radnog staža.. Plaća obračunata za decembar 2003. godine, uvećana je za sve zaposlene u visini nepripadajućeg dijela od 0,60% do 1,10%; Ukupno, više isplaćena plaća iznosi 791,00 KM.
 - b) Agencija je, za jednog od uposlenika, izvršila obračun i isplatu naknada prevoza na posao i sa posla za januar i februar 2003. godine, u ukupnom iznosu od 450,00 KM, na ime pokrivanja troškova odlaska u stalno mjesto boravka, a tokom vikenda, što nije u skladu sa navedenim propisom.
- U toku 2003. godine, Agencija je, po osnovu Ugovora o privremenim i povremenim poslovima, bez prethodno donesene odluke rukovodstva o angažovanju, angažovala dva lica koja nisu u stalnom radnom odnosu u Agenciji, i to na poslovima vozača-kurira i na poslovima simultanog prevođenja (nepopunjena radna mjesta po Pravilniku). Po tom osnovu Agencija je isplatila bruto iznos od 2.009,13 KM.

- Revizijom je utvrđeno da za stvaranje obaveza po osnovu troškova za korištenje Interneta nisu donešena interna pravila pravila za upotrebu i ograničenja visine troškova Interneta, niti su dosljedno primjenjivana postojeća pravila za korištenje fiksnog telefona. Unutar testiranog uzorka, utvrđeno je da je Agencija, na ime troškova fiksnog telefona za decembar 2003. godine, izvršila prekoračenje odobrenih troškova, za ukupan iznos od 740,00 KM (Odlukom Poslovnog odbora Agencije, troškovi fiksnog telefona ograničeni su na po 200,00 KM za članove Poslovnog odbora, odnosno na 150,00 KM za svakog od uposlenika). Menadžment Agencije nije preduzimao aktivnosti vezano za naplatu, od uposlenika, prekoračenja odobrenih troškova fiksnog telefona, kako je to precizirano navedenom Odlukom.
- Agencija nije postupila po Instrukciji Službe za zajedničke poslove institucija BiH, a vezano za dostavu potrebne količine uredskog materijala, te nije dostavila svoje potrebe za 2003. godinu. Revizijom je utvrđeno da nazivi, cijene i kvalitet naveden u fakturama dobavljača odabranog za isporuku uredskog materijala, u pojedinim slučajevima, ne odgovaraju dostavljenoj specifikaciji o ugovorenim vrstama, cijenama i kvalitetu materijala (po testiranom uzorku nabavke papira za fotokopiranje od dobavljača 'Ekskluziv' Sarajevo).
- Revizijom je utvrđeno da, vezano za troškove usluga štampanja materijala, Agencija nije postupala u skladu sa Odlukom Vijeća ministra BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe institucija BiH. U postupku Revizije je utvrđeno da je usluge štampanja materijala za potrebe Agencije vršila firma 'Svjetlost' Sarajevo, u ukupnom iznosu od 4.609,32 KM, a da nije poštovana navedena Odluka kojom je propisano da se prilikom izbora dobavljača moraju prikupiti, najmanje, tri ponude i izabrati najpovoljniji dobavljač.
- Agencija se nije dosljedno pridržavala ograničenja po Odluci na pravo za korištenje reprezentacije u 2003. godini. Naime, citirano Odlukom, troškovi reprezentacije na mjesečnom nivou ograničeni su na ukupan iznos od 450,00 KM za sva tri člana Poslovnog odbora. Unutar testiranog uzorka za april 2003. godine, utvrđeno je da su troškovi reprezentacije iznosili 574,60 KM, što je 76,80% više u odnosu na mjesečno ograničenje, a bez prateće odluke ili obrazloženja koje bi se odnosilo na neku nepredviđenu situaciju. Obzirom da su od marta 2003. godine, u radnom odnosu u Agenciji bila samo dva člana Poslovnog odbora, realno je došlo do probijanja odobrenih troškova reprezentacije u iznosu od 249,60 KM.

Menadžment nije preduzimao aktivnosti vezano za naplatu od uposlenika prekoračenja odobrenih troškova reprezentacije, iako je takav postupak predviđen navedenom Odlukom.

- Revizijom je utvrđeno da Agencija nije usvojila pravila i procedure za troškove goriva koji su ostvareni u ukupnom iznosu od 1.046,82 KM, kao i pravila za upotrebu službenih automobila. U okviru testiranog uzorka potvrđeno je da je Agencija nabavljala gorivo od izabranog dobavljača 'Energopetrol' Sarajevo, sa kojim je Služba za zajedničke poslove institucija BiH zaključila Ugovor o isporuci goriva za 2003. godinu.

Ured za reviziju preporučuje da se zaposleni u Agenciji, u svom radu, dosljedno pridržavaju propisa koje je donijelo Vijeće ministara BiH, a koji regulišu obračun i isplatu plaća i naknada zaposlenim, da usvoji nedostajuća i pridržava se usvojenih pravila za ograničenje troškova telefona i reprezentacije, te da se pridržava Odluke Vijeća ministara o postupku nabavke roba i usluga i ustupanju radova za potrebe institucija BiH prilikom izbora dobavljača za isporuku materijala i usluga.

Skrećemo pažnju menadžmentu da detaljno razmotri svaki od navedenih nalaza revizije i preduzme mjere da se spomenuti propusti, previdi i greške ne ponavljaju.

2.3.2. Kapitalni izdaci

Revizijom je utvrđeno da je Agencija, u toku 2003. godine, sa budžetske pozicije 'kapitalni izdaci', izvršila nabavku stalnih sredstava u iznosu od 5.293,94 KM, a da predhodno nije donijelo odluke o nabavci. U dva slučaja, prilikom nabavke kompjuterske opreme od dobavljača 'ZIRA' Sarajevo, u ukupnom iznosu od 989,00 KM, nisu poštovane propisane procedure (propuštena je procedura prikupljanja najmanje tri ponude). Agencija je prilikom kapitalnih nabavki softvera, od stranog dobavljača i u vrijednosti od 860,00 Eura (1.682,01 KM), propustila da izvrši izbor najpovoljnijeg dobavljača na bazi prikupljenih ponuda. Istovremeno, rukovodstvo nije donijelo odgovarajuću Odluku o nabavci stalnog sredstva.

Zaposleni u Agenciji su obavezni da sve nabavke kapitalnih izdataka usklade sa propisima koji regulišu ovu oblast, kako bi se osigurala transparentnost i zakonitost nabavki i osigurao izbor najpovoljnije ponude.

2.3.3. Stalna sredstva - inventura

Revizijom je utvrđeno da je Agencija djelimično izvršila inventarisanje sredstava i izvora sredstava. Uvidom u dokumentaciju o inventarisanju utvrđeno je da nisu sačinjena pisana uputstva za pripremne radnje koje predhode inventuri, nije izrađen plan inventurnih aktivnosti i nije izvršeno sravnjenje stvarnog (inventurnog) sa knjigovodstvenim stanjem, niti je sačinjen elaborat o izvršenom inventarisanju.

Naime, kod inventure stalnih sredstava, na inventurnoj listi koju je sačinila inventurna komisija, evidentirana su stalna sredstva i to: računari – ukupno (12), štampači (7); kao i uredski namještaj: stolice (4), stolovi (6), ormari (7), telefonski sekretar (1), telefon (9), skener (1) i mobiteli (2) - sredstva koja potiču iz nenovčanih donacija, a koja nisu evidentirana u poslovnim knjigama Agencije. Ujedno, predsjednik inventurne komisije je i nezvanično zaduženo lice za nabavku stalnih sredstava. Pored toga što predstavlja zakonsku obavezu, inventura sredstava i njihovih izvora, doprinosi da u godišnjim finansijskim izvještajima bude iskazan istinit i fer pregled sredstava i izvora sredstava.

Ured za reviziju preporučuje rukovodstvu Agencije da naloži da se, bez odlaganja, izvrši sravnjenje stvarnog sa knjigovodstvenim stanjem stalnih sredstava, te da - u skladu sa računovodstvenim standardima - izvrši procjenu doniranih sredstava i, u svom knjigovodstvu, provede odgovarajuća knjiženja na osnovu donešenih odluka rukovodstva. Potrebno je, ubuduće, posvetiti veću pažnju prilikom organizovanja i vršenja inventarisanja, a navedene aktivnosti obaviti kako to nalažu računovodstveni standardi i Pravilnik o inventarisanju.

2.3.4. Novčana sredstva

Revizijom je utvrđeno da, sa 31.12.2003. godine, Agencija nije izvršila inventarisanje devizne blagajne. Naime, uvidom u knjigovodstvene kartice utvrđeno je da se na kontu 111611 - Glavna devizna blagajna - nalazi saldo u iznosu od 23,00 KM, te da komisija za inventuru novčanih sredstava nije vršila inventuru devizne blagajne. Revizija je izvršila uvid u blagajnički dnevnik za deviznu blagajnu i utvrdila da saldo u dnevniku devizne blagajne, na dan 31.12.2003. godine, nije iskazan.

Unatoč činjenici da se radi o malom iznosu sredstava, Ured za reviziju skreće pažnju rukovodstvu na ovaj propust, jer je moguće pretpostaviti da se isti može ponoviti i u slučajevima znatno većeg zaduženja blagajne. Preporučuje se da Agencija odmah izvrši inventuru devizne blagajne i da, na osnovu donešenih Odluka rukovodstva, izvrši odgovarajuća knjiženja u svojim poslovnim knjigama, kako to nalažu propisi iz oblasti računovodstva i finansija.

2.3.5. Računovodstvo

Revizija je utvrdila da računovodstvo Agencije, određene poslovne promjene nije evidentiralo u poslovnim knjigama na način kako je to propisano računovodstvenim standardima i načelima, te da pojedina dokumentacija nije ovjerena od strane kontrolora, čija funkcija nije u potpunosti uspostavljena. Navedeno se odnosi na:

- Dio blagajničke dokumentacije za isplatu gotovinskih novčanih sredstava nije ovjeren od strane kontrolora – likvidatora;
- Kapitalni izdaci za nabavku softvera u iznosu od 860,00 Eura, odnosno 1.682,01 KM, knjiženi su na konto troškova kompjuterskih usluga, umjesto na konto stalnih sredstava;
- Na kontu 'ostali administrativni materijal' knjiženi su troškovi papira u iznosu od 372,10 KM, umjesto na konto 'izdaci za obrasce i papir'.
- Na kontu 'troškovi goriva-benzin' knjiženi su troškovi goriva-dizel, i obrnuto (u ukupnom iznosu od 158,50 KM).

Ured za reviziju preporučuje rukovodstvu da preduzme aktivnosti kojim će otkloniti navedene slabosti, te da osigura da se vođenje poslovnih knjiga obavlja na način kako je to regulisano i propisano računovodstvenim načelima i standardima.

2.4. Poseban projekat – Anketa o budžetu domaćinstava

Prema rebalansu budžeta Agencije za 2003. godinu, u stavci programi posebne namjene 'Anketa o budžetu domaćinstava', planirana su sredstva iz Budžeta BiH u iznosu od 150.000,00 KM, a utrošena u iznosu od 113.793,00 KM.

Revizijom je utvrđeno da je navedena sredstva Agencija planirala kao potporu projektu 'Anketa o budžetu domaćinstava' koji bi, prema postojećoj dokumentaciji, putem Nacionalnog biroa za statistiku (ISTAT) trebala finansirati italijanska Vlada.

Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da Agencija nije sačinila strukturu rashoda za budžetom odobrena sredstva navedenog projekta, i da nisu usvojena interna pravila o potrošnji tih sredstava.

Naime, prema usvojenom finansijskom planu projekta, dio od 150.000, KM finansiraće se iz budžetskih sredstava, dok je od strane italijanske Vlade predviđeno finansiranje navedenog projekta u ukupnom iznosu od 878.402,83 EUR i to: u prvoj godini implementacije projekta – iznos od 540.205,56 EUR, a u drugoj godini - 338.196,67 EUR.

Praćenje realizacije projekta vrši se od strane ISTAT (Državna statistička agencija Italije), putem predstavnika koji je direktno angažovan u Agenciji od strane ISTAT-a. Projektom je predviđeno plaćanje dnevnica angažovanom domaćem osoblju i to 34,00 EUR za jedan dan, a 60,00 EUR za jedno ili više noćenja, putni troškovi u iznosu do 34,34 EUR i troškovi zajedničkih sastanaka.

Dio utrošenih budžetskih sredstava u iznosu od 14.044,94 EUR, odnosno 27.469,53 KM, koji se odnose na sredstva utrošena od maja do septembra 2003. godine, Italijanska vlada je priznala i refundirala, na osnovu priložene dokumentacije (26.11.2003. godine),

Dio utrošenih budžetskih sredstava, prema obavjesti o refundaciji, nije priznat u iznosu od 4.157,00 KM. Revizijom je utvrđeno da je Agencija dostavila dokumentaciju Italijanskoj Vladi o nastalim rashodima, finansiranim iz budžetskih sredstava, za period od 09. septembra 2003. godine do 08. januara 2004. godine u ukupnom iznosu od 81.359,95 KM. Do okončanja revizije nije izvršena refundacija navedenih rashoda, te ostaje neizvjesno koji će iznos biti refundiran.

Nepriznavanje ukupnih troškova po projektu od strane italijanske Vlade uzrokovano je nedostatkom internih pravila potrošnje. Testiranjem uzoraka prikazanih rashoda po projektu posebne namjene utvrđene su napravnosti kako slijedi:

- Revizijom je utvrđeno da je Agencija vršila isplatu dnevnica izvan usvojenih kriterija od strane ISTAT-a. Naime, Agencija je isplaćivala dvije dnevnicе od po 60,00 EURA odnosno 117,00 KM za domaće osoblje koje je, prema priloženom putnom nalogu, ostvarilo jedno noćenje (po nalogu broj: 06/03 od 26.06.2003. godine za tri osobe; po nalogu bb od 09-18.07.2003. godine za dvije osobe).
- Agencija je izvršila isplatu, po nalogu broj: 03/04 od 17.12.2003. godine i to za sedam osoba, 30% dnevnice u iznosu od 9,00 KM, za tri dana (ukupno 27,00 KM po osobi).

Ove osobe nisu uključene u projekat niti su u stalnom radnom odnosu u Agenciji. Za ovu vrstu isplate nije predhodno donešena odluka rukovodstva.

- Agencija je donijela Odluku o isplati od po 50,00 KM za 51 anketara koji su učestvovali na trodnevnoj instruktaži u Tesliću, u periodu od 16.12.do 18.12.2003. godine, iako su za sve anketare bili obezbijeđeni smještaj i ishrana u hotelu 'Banja Vrućica' (prema računu, broj: 1378 od 22.12.2003. godine, u ukupnom iznosu od 13.193,30 KM, knjiženom u poslovnim knjigama Agencije na kontu 'Troškovi smještaja za službena putovanja u zemlji'). Ova pojava nije u skladu sa pravilima, usvojenim od strane ISTAT-a, o priznavanju rashoda po navedenom projektu.
- Agencija je zaključila Ugovor sa fizičkim licem o izradi dizajna za anketnu dokumentaciju, u neto vrijednosti od 2.100,00 KM, suprotno Odluci Vijeća ministara o načinu nabavke roba i usluga i ustupanju radova. Predhodno nisu obezbijeđene, najmanje, tri ponude.
- Revizijom je utvrđeno da je Agencija za troškove prevoza u inostranstvu, za potrebe projekta posebne namjene, evidentirala iznos od 3.052,00 KM. Testiranjem uzorka je utvrđeno da je Agencija izabrala dobavljača 'S TOURS' Sarajevo, za isporuku avio karata za prevoz na relaciji Sarajevo–Rim, za četiri osobe i u navedenom iznosu, što je urađeno mimo procedura propisanih Odlukom Vijeća ministara BiH o nabavci roba i usluga i ustupanju radova za potrebe Institucija BiH (nisu prikupljene tri ponude). Za ovaj trošak nije donešena odgovarajuća Odluka rukovodstva.
- U postupku revizije utvrđeno je da je u glavnoj knjizi, na dan 31.12.2003. godine, koja se vodi odvojeno za sredstva posebnog projekta u Ministarstvu finansija i trezora BiH, na kontu obaveze prema dobavljačima, evidentirana obaveza prema dobavljačima u iznosu većem za 7.341,79 KM. Ona se odnosi na obaveze stvorene prema dobavljačima po tekućim izdacima. Ovakav način evidentiranja obaveza može imati za posljedicu nenamjensko trošenje sredstava sa pozicije odobrenog budžeta za projekat posebne namjene.

Ured za reviziju preporučuje rukovodstvu Agencije da, bez odlaganja, usvoji strukturu rashoda i donese pravila potrošnje za sredstva po posebnom projektu, te da, u koordinaciji sa Ministarstvom za finansije i trezor BiH, izvrši usklađivanje obaveza prema dobavljačima kako bi finansijski izvještaji predstavljali tačan i istinit prikaz poslovanja u toku godine.

3. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2002. GODINU

Ured za reviziju izvršio je reviziju poslovanja Agencije za 2002. godinu, o čemu je sastavljen Izvještaj o reviziji. Osvrtom na preporuke revizije, date u navedenom Izvještaju, utvrđeno je da Agencija nije preduzela aktivnosti na otklanjanju svih konstatovanih nedostataka, i to:

Realizovane preporuke:

- Agencija je usvojila dio pravila kojima se regulišu visina i kontrola troškova i to u vidu pojedinačnih odluka (Odluke o visini troškova reprezentacije, Odluke o visini troškova fiksnog telefona, Odluke o visini troškova mobilne telefonije, Odluke o načinu stvaranja i evidentiranja obaveza);
- Razdvojene su dužnosti rukovanja gotovinom i knjiženje blagajničke dokumentacije.

Aktivnosti koje se u toku:

- Raspisan je konkurs za imenovanje direktora i zamjenika direktora Agencije;
- Raspisan je konkurs za prijem tri uposlenika prema Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji;
- Agencija je pripremila dokument 'Zaštita informatičkog sistema i povjerljivih podataka';

Preporuke koje nisu realizovane:

- Agencija, osim već spomenutih, nije u potpunosti donijela pravila i procedure za pojedine kategorije troškova;
- Agencija nije u svim slučajevima postupala u skladu sa propisima koji regulišu javne nabavke;
- Agencija se nije dosljedno pridržavala propisa iz oblasti računovodstva i finansija, kao ni propisa koji su vezani za vršenje inventure;
- Agencija nije posvetila dovoljno pažnje prilikom planiranja budžeta za 2003. godinu;
- Agencija nije usvojila interna pravila o zaštiti i kontroli podataka;

4. KORESPONDENCIJA

Agenciji je, dana 17.05.2004. godine, uručen nacrt Izvještaja o izvršenoj reviziji za 2003. godinu, na razmatranje i dostavljanje eventualnih komentara i primjedbi na nalaz revizije.

U ostavljenom roku od 15 dana, Agencija je dostavila komentare i primjedbe na izvještaj o izvršenoj reviziji.

Izvještaj za Parlamentarnu skupštinu BiH predstavlja izvještaj dostavljen klijentu uz izmjene na osnovu primjedbi od strane klijenta koje je Ured za reviziju uvažio.

5. REZIME

Revidiranjem poslovanja Agencije za 2003. godinu, utvrdili smo određeni broj nepravilnosti i nedostataka u dijelu koji se odnosi na:

- Slabosti sistema internih kontrola koje se odnose na nepostojanje rukovodstva sa jasnim odgovornostima i zaduženjima (tačka 2.1.1.);
- Nedostatak pisanih pravila i procedura koje se odnose na regulisanje kriterija i procedura trošenja budžetskih i donatorskih sredstava, kao i sticanje prava na stvaranje pojedinih troškova (tačka 2.1.2.);
- Nije izvršena popuna upražnjenih radnih mjesta predviđenih usvojenim budžetom za 2003. godinu (tačka 2.1.3.);
- Nisu usvojena pravila o zaštiti i kontroli podataka (tačka 2.1.4.);
- Agencija nije sačinila pravilne sigurnosne postavke za pristup Internetu, niti je regulisala pitanja antivirusne zaštite kako bi informacioni sistem funkcionisao na sigurniji način (tačka 2.1.4.);
- Planiranje i izvršenje budžeta nije urađeno kvalitetno, sa realno utvrđenim ljudskim resursima potrebnim za izvršenje jasno definisanih ciljeva i zadataka poslovanja Agencije (tačka 2.2)
- Agencija se nije, u svim slučajevima, pridržavala Odluke Vijeća ministara BiH o načinu obračuna plaća i naknada zaposlenih u Vijeću ministara BiH, ministarstvima BiH i drugim institucijama i tijelima Vijeća ministara BiH (tačka 2.3.1)
- U svim slučajevima nije postupano u skladu sa zakonskim propisima koji definišu nabavke roba i sluga i ustupanje radova (tačka 2.3.2. i tačka 2.4.);

- Agencija nije, u poslovnim knjigama, evidentirala donirana stalna sredstva, kako to nalažu propisi iz oblasti računovodstva i finansija (tačka 2.3.3);
- Nije izvršen popis devizne blagajne, kako to nalažu propisi iz oblasti računovodstva (tačka 2.3.4.);
- Nisu poštovani propisi iz oblasti računovodstva, vezano za evidentiranje troškova na propisana konta, a prema usvojenom Analitičkom kontnom planu za budžetske korisnike (tačka 2.3.5.);
- Agencija nije jasno definisala projekat posebne namjene 'Anketa o potrošnji domaćinstava' niti je usvojila interna pravila za utrošak, budžetom odobrenih sredstava, kao ni strukturu rashoda za navedeni projekat (tačka 2.4).

v.d. generalnog revizora

Samir Mušović

zamjenik generalnog revizora

Dragan Kulina